

PhD

Doctor of Philosophy Program in Social Science
RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

คู่มือการจัดการความรู้ ด้านการวิจัย ประจำปีการศึกษา 2565

เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีในการออกแบบระเบียบวิธีการวิจัย

โดย คณะกรรมการจัดการความรู้
โครงการปรัชญาดุขกัฒนกิจทางสังคมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คำนำ

คู่มือการจัดทำ แนวปฏิบัติที่ดีในการออกแบบระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งถือว่ามีความสำคัญกับนักศึกษาทุกคน เนื่องจากโครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่เน้นการวิจัย และเป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ นักศึกษาจึงต้องมีความรู้ด้านการวิจัยอย่างทอ่งแท้ คู่มือการจัดการความรู้นี้ เกิดขึ้นภายใต้การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) ของโครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2565 ที่มุ่งหวังให้นักศึกษาสามารถนำคู่มือนี้ไปใช้เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาการเขียนงานวิจัยอันจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาต่อไป

คณะกรรมการด้านการจัดการความรู้
โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หน้า

กิจกรรมการเขียนเอกสารเชิงหลักการ.....	4
แบบฟอร์มการเขียนเอกสารเชิงหลักการ Concept Paper Form.....	5
แนวทางการเขียนเอกสารเชิงหลักการ.....	9

โครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ เปิดหลักสูตรปริญญาเอก ซึ่งเป็นหลักสูตรแผน 1 เน้นการวิจัย โครงการฯ จึงได้จัดกิจกรรมการอบรมเป็นลักษณะของการเขียนเอกสารเชิงหลักการ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในกระบวนการวิจัย เพื่อนำไปพัฒนาโครงร่างการวิจัยของนักศึกษาต่อไป

การจัดอบรมในครั้งนี้ เพื่อพัฒนาขั้นพื้นฐานทางการวิจัยให้กับนักศึกษา เพราะหลักสูตรของโครงการฯ ไม่มีการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการวิจัยอย่างท่องแท้ เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีในการทำวิจัย โดยการอบรมในครั้งนี้ นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเขียนโครงร่างวิจัย เป็นลักษณะของการเขียนเอกสารเชิงหลักการ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาโครงร่างการวิจัยของนักศึกษาต่อไป ซึ่งในส่วนของกิจกรรมประกอบไปด้วย

กิจกรรมการเขียนเอกสารเชิงหลักการ

กิจกรรมการเขียนเอกสารเชิงหลักการ เป็นกิจกรรมช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาเป็นโครงร่างการวิจัยในการถัดไป

ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจและข้อแนะนำในการทำกิจกรรมการเขียนเอกสารเชิงหลักการ มีดังนี้

1. เอกสารฉบับนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1.1 แบบฟอร์มการเขียนเอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper Form)

1.2 แนวทางการเขียนเอกสารเชิงหลักการ

2. ให้นักศึกษาเติมเนื้อหาลงในแบบฟอร์มการเขียนเอกสารเชิงหลักการให้สมบูรณ์

(เขียนตามความเข้าใจเบื้องต้น **ไม่ต้องกังวลกับผลการตอบ**)

3. ก่อนการลงมือปฏิบัติการเขียนลงในแบบฟอร์มการเขียนเอกสารเชิงหลักการ หากนักศึกษาคนใดต้องการข้อมูลเพิ่มเติมสามารถอ่านและทำความเข้าใจกับเอกสารในส่วนที่ 1.2 คือ “แนวทางการเขียนเอกสารเชิงหลักการ”

4. ในวันเวลาของการอบรม เรื่อง “ระเบียบวิธีวิจัย” ให้นักศึกษานำเอกสารฉบับนี้ที่ถูกเติมเต็มตามความเข้าใจมาประกอบการเข้าอบรม

รหัสประจำตัวนักศึกษา

ชื่อ-สกุล

สาขาวิชาเอก

แบบฟอร์มการเขียนเอกสารเชิงหลักการ
(Concept Paper Form)

1. ผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

.....

1.2 ทบทวนผลงานที่วิจัยที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

.....

1.3 เขียนผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง [เพื่อนำมาสู่การกำหนดคำถามการวิจัย (Research Questions) และกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักวิจัย ชื่อเรื่อง ปี พ.ศ.	คำถามวิจัย (ถ้ามี) วัตถุประสงค์การ วิจัย และ ขอบเขต การวิจัย	ประเภทการวิจัย สรุปแนวคิด หรือ ทฤษฎีหลักที่ใช้	ผลการวิจัย	ประเด็นปัญหาการวิจัยที่ ต้องการศึกษาเพิ่มเติมจาก งานวิจัยชิ้นนี้

นักวิจัย	คำถามวิจัย (ถ้ามี)	ประเภทการวิจัย	ผลการวิจัย	ประเด็นปัญหาการวิจัยที่

.....บทสรุปสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งหมดในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังทำโดยทำการสรุป
และเชื่อมโยงความรู้ทางวิชาการ ระหว่างงานวิจัย และข้อความรู้ในอดีตกับงานวิจัยที่กำลังทำ.....

2. คำถามวิจัย (Research Questions)

.....
.....
.....

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

.....
.....
.....
.....
.....

4. ชื่อเรื่องการวิจัย

(ภาษาไทย) :

(ภาษาอังกฤษ) :

5. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาของประเด็นปัญหาการวิจัยที่ต้องการศึกษา (ควรมีการอ้างอิงที่น่าเชื่อถือประกอบการเขียน)

.....
.....

ความจำเป็นที่จะต้องศึกษาในประเด็นปัญหาการวิจัยนั้น (ควรมีการอ้างอิงที่น่าเชื่อถือประกอบการเขียน)

แนวทางในการแก้ปัญหา หรือ ปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหา หรือ ข้อพิจารณาด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ทางเทคนิค และสิ่งแวดล้อมใดบ้างที่เกี่ยวข้อง

สรุปในลักษณะที่ว่าจากเหตุผล/เอกสาร/ข้อมูลข้างต้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาปัญหา(ตัวแปรตาม) ดังกล่าว

6. วิธีดำเนินการวิจัยโดยย่อ

6.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

6.2 สถานที่ศึกษา ระบุพื้นที่หรือสถานที่ที่เป็นพื้นที่ศึกษา (setting)

6.3 ตัวแปรที่ศึกษา

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ระบุวิธีการทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

.....

.....

.....

.....

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (ระบุผลงานหลักของโครงการในเชิงปริมาณและ/หรือคุณภาพที่วัดได้ระบุผู้ได้ประโยชน์หรือผู้นำผลงานไปใช้ หากผลงานเป็นไปตามที่คาดหมาย และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การทำวิจัย)

.....

.....

.....

.....

9. บรรณานุกรม

.....

.....

.....

.....

แนวทางการเขียนเอกสารเชิงหลักการ

เอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper/Pre-proposal)

เป็นการนำเสนอแนวคิดภาพรวมของการวิจัยอย่างกว้างๆ เน้นถึงที่มาของประเด็นปัญหาการวิจัย คำถามการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับไปใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน โดยแนวคิดภาพรวมข้างต้นที่เกิดจากผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของนักวิจัย

ดังนั้นแนวทางการเขียนเอกสารเชิงหลักการ นักวิจัยสามารถเริ่มต้นตามขั้นตอน ดังนี้

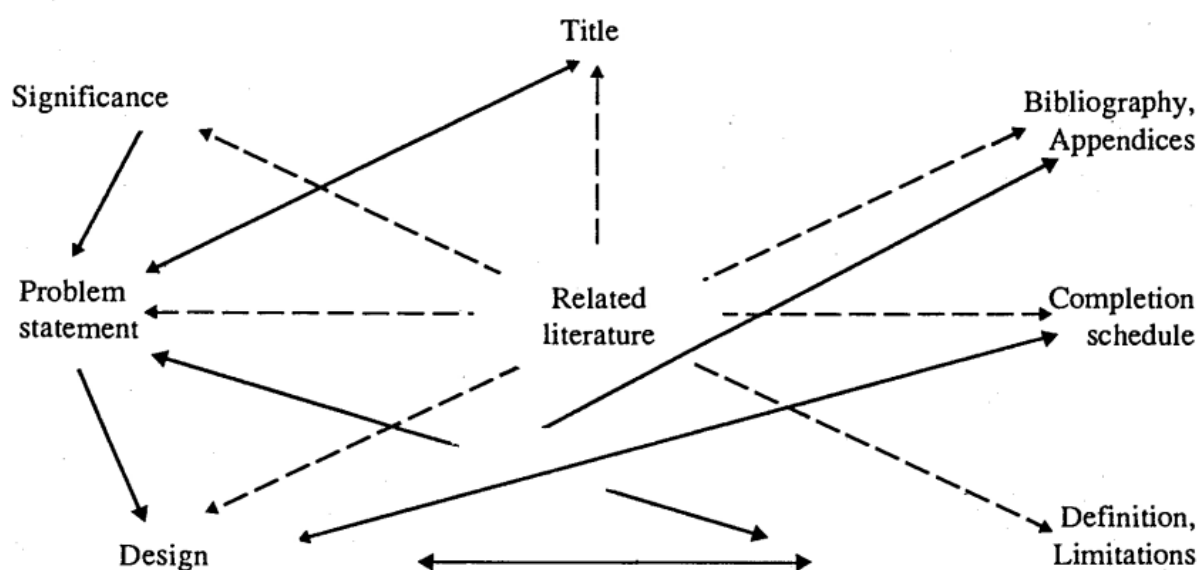
1. ผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรม หมายถึง การค้นหาและรวบรวมวรรณกรรมจากแหล่งต่างๆ แล้วดำเนินการอ่านเพื่อทำความเข้าใจในเชิงลึกอย่างละเอียดและถี่ถ้วน ประเมินเนื้อหาสำคัญที่ได้จากวรรณกรรม จัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อและจัดระเบียบตามหัวข้อของการศึกษา สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคุณมีความชัดเจนในปัญหาการวิจัยแล้วนำมาสร้างเป็นหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยของการศึกษาทั้งหมด ซึ่งจะกลายเป็นแนวทางที่จะจัดระเบียบการทบทวนวรรณกรรม

จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมเป็นกระบวนการต่อเนื่องและมีความเกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการวิจัยอย่างมีพลวัต

การทบทวนวรรณกรรมช่วยให้ผู้วิจัยสามารถชี้แจงกับผู้อ่านและช่วยชี้แนะแต่ละขั้นตอนของการวิจัยตั้งแต่การกำหนดหัวข้อการวิจัยไปจนถึงกลไกในการเผยแพร่และใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย ดังภาพประกอบ

ความสำคัญและประโยชน์ของการทบทวนวรรณกรรมต่อผู้วิจัย

1. ได้รับประโยชน์จากข้อค้นพบของงานวิจัยที่ผ่านมา

ผู้วิจัยสามารถใช้ประโยชน์จากผลงานของผู้อื่นที่ทำการตรวจสอบปัญหาที่คล้ายคลึงกับที่ผู้วิจัยสนใจเสร็จสิ้นแล้วและได้ข้อค้นพบอย่างไร การทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยจะได้รับมุมมองที่ครอบคลุมมากขึ้นเกี่ยวกับมิติของปัญหา ความยากลำบากที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการวิจัย และปัจจัยสนับสนุนที่เป็นไปได้ของโครงการวิจัยในปัจจุบัน ผู้วิจัยคนอื่น ๆ อาจทำการศึกษารูปแบบเดียวกันนี้ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การทบทวนอาจนำไปสู่การเปลี่ยนหัวข้อการศึกษาหรือปรับรูปแบบให้เติมเต็มช่องว่างที่ผู้อื่นไม่ได้ครอบคลุมหรือมองข้าม

2. นำผลการทบทวนวรรณกรรมมาปรับปรุงวิธีดำเนินการวิจัย

3. การพัฒนารอบทฤษฎี (Theoretical Framework)

4. ป้องกันการทำซ้ำ

5. ประเด็นปัญหาการวิจัยชัดเจน

การเลือกปัญหาการวิจัยต้องมีเหตุผลและได้รับการสนับสนุนจากการทบทวนวรรณกรรม การทบทวนอย่างครอบคลุมและเชิงวิพากษ์ของการศึกษาที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาทำให้ปัญหาการวิจัยปรากฏชัดเจนขึ้น โดยแสดงให้เห็นถึงการศึกษาเพิ่มเติม แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเสริมความรู้ที่มีอยู่ได้อย่างไร

วิธีการเขียนในส่วนนี้ผู้วิจัยต้องรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย

1.2 ทบทวนผลงานที่วิจัยที่เกี่ยวข้อง (เลือกผลงานวิจัยที่ตรงกับประเด็นปัญหาการวิจัย และผลการวิจัยของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับบริบททางสังคมในปัจจุบัน)

1.3 เขียนผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสู่การกำหนดคำถามการวิจัย (Research Questions) และกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

สำหรับวิธีการเขียนในส่วนนี้นักวิจัยควรเขียนในลักษณะประมวลความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากเอกสารในหัวข้อ 1.1 และ 1.2

2. คำถามวิจัย (Research Questions)

คำถามวิจัย หมายถึง ข้อความที่เป็นประโยคคำถาม ซึ่งแสดงให้เห็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการค้นหาคำตอบ คำถามวิจัยและประเด็นวิจัย (Research Issues) มีความคล้ายคลึงกัน เช่น ผู้สนใจศึกษาประเด็นวิจัยเกี่ยวกับ “รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” ผู้อ่านอาจคาดเดาว่าสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจ คือ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ปรากฏอยู่ทั่วไป แต่หากปรับเป็นคำถามวิจัย จะทำให้เกิดความชัดเจนในประเด็นที่ศึกษามากขึ้น เช่น “รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรมีลักษณะเช่นใด ประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง ผลการใช้รูปแบบดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร”

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย คือ สิ่งที่จะบรรลุผลสำเร็จได้จากกระบวนการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยต้องไม่กว้างหรือแคบเกินไป ต้องกระชับและสามารถประเมินหรือวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม วัตถุประสงค์แต่ละข้อต้องมีตัวชี้วัด (indicator) รองรับเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถตอบคำถามวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์นั้นๆ

Indicator ที่เลือกใช้ต้องมีทฤษฎี (theory) หรือแนวทางปฏิบัติ (clinical practice) รองรับ

4. ชื่อเรื่องวิจัย

เป็นการปรับ (transform) คำถามวิจัย (research question) ให้อยู่ในรูป statement ที่สื่อได้ถึงงานวิจัยที่ทำ ชื่อเรื่องวิจัยที่ไม่ยาวเกินไป สามารถสื่อสารให้พอมองเห็นแนวทางการวิจัยได้ ชื่อเรื่องวิจัยควรทำให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิด วิธีการ และผลลัพธ์ของผลการศึกษารวบรวม

5. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำหรับการเขียนหัวข้อ “ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา” เพื่อนำไปใช้ในการเขียน “เอกสารเชิงหลักการ” นิยมเขียนในรูปแบบของแนวคิดโดยย่อของที่มาของประเด็นปัญหาการวิจัย/ความสำคัญ/เหตุผลของการวิจัย

เป็นการเขียนเกริ่นนำด้วยการเขียนอธิบายและใช้ข้อมูลประกอบการอธิบาย ข้อมูลประกอบอาจจะใช้ตัวเลข ค่าสถิติ ข้อวิจารณ์ หรือความเห็นที่มีแหล่งที่มาชัดเจน นำเชื่อถือและตรวจสอบได้เพื่อนำมาใช้อ้างอิงประกอบถึงความสำคัญของประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อแสดงให้เห็นถึงภูมิหลัง (background) และความสำคัญของประเด็นปัญหาที่จะทำการวิจัย นักวิจัยควรลำดับการเขียนให้เป็นหมวดหมู่ และเป็นขั้นตอนหลีกเลี่ยงการเขียนสลับไปมา วิธีการเขียนข้อความที่เขียนในส่วนนี้ต้องมีใช้ความเป็นเหตุเป็นผล เขียนแสดงให้เห็นในส่วนที่ขาดหายไปหรือยังขาดสมบูรณ์ของผลการวิจัยที่ผ่านมา (ได้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง) และลงสรุปว่าผู้วิจัยจะทำอะไรเพื่อเติมเต็มช่องว่างหรือแก้ปัญหาในประเด็นเฉพาะใดบ้างของปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยสนใจให้เกิดขึ้นด้วยระเบียบวิธีวิจัย และต้องระบุถึงประโยชน์ที่จะได้รับการค้นพบที่เกี่ยวข้องเมื่องานวิจัยนี้สำเร็จ

นอกจากนี้ข้อมูลประกอบอาจจะใช้ตัวเลข ค่าสถิติ ข้อวิจารณ์ หรือความเห็นที่นำมากล่าวอ้างประกอบความสำคัญ ต้องมีแหล่งที่มาชัดเจน สามารถตรวจสอบกลับได้ โดยเขียนอ้างอิงแหล่งที่มา (reference) ไว้ใน
6. ระเบียบวิธีวิจัยโดยย่อ
วงเล็บ

เขียนเป็นหัวข้อเป็นส่วนๆอธิบายโดยย่อถึง

6.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ระบุประชากร ลักษณะของประชากรการวิจัย จำนวน (อาจระบุเป็นจำนวน หรือระบุด้วยช่วงเวลา) กรณีสึกษาจากตัวอย่างการวิจัยแทนประชากร ระบุวิธีการสุ่มตัวอย่าง

6.2 สถานที่ศึกษา ระบุพื้นที่หรือสถานที่ที่เป็นพื้นที่ศึกษา (setting)

6.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ระบุลักษณะหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษา แหล่งข้อมูล วิธีการและเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ระบุวิธีการทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย คือ กรอบของการวิจัยที่เป็นผลสรุปจากทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ การวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยจะสรุปเป็น แนวคิดของตนเองสำหรับการดำเนินการวิจัยของตน ผู้วิจัยจะต้องมีกรอบพื้นฐานทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหา บนฐานแนวคิดหรือทฤษฎีในเรื่องเหล่านั้น เพื่อนำมาประมวลเป็นกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนาการกำหนดตัวแปรและ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเป็นแบบจำลองในการวิจัยต่อไป

สำหรับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) กรอบแนวคิดในการวิจัยจะกำหนดขอบเขต ทางด้านเนื้อหาสาระของการวิจัยโดยการระบุเฉพาะตัวแปรว่ามีตัวแปรอะไรบ้างที่จะนำมาศึกษาภายใต้ แบบจำลองทางความคิดของการวิจัยดังกล่าว

ส่วนการวิจัยประเภทอธิบาย (Explanatory Research) กรอบแนวคิดของการวิจัยจะมีการระบุ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เข้าด้วยกันภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าวเพื่อประมวลความคิดรวบยอดของ งานวิจัย ว่างานวิจัยที่กำลังทำนี้ มีตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระอะไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องกัน ความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรที่ใช้ศึกษาเป็นอย่างไร

การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ชัดเจน จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องงานวิจัย ดังนี้

1. สร้างความชัดเจนในงานวิจัยว่าจะสามารถตอบคำถามที่ศึกษาได้
2. สามารถเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดกรอบทิศทางในการทำวิจัยได้เหมาะสม ถูกต้อง โดยเฉพาะวิเคราะห์ ข้อมูล
3. เป็นแนวทางในการกำหนดความหมายตัวแปร การสร้างเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการ วิจัย
4. เป็นตัวชี้้นำทำให้ผู้วิจัยเกิดความมั่นใจว่างานวิจัยเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
5. สามารถเข้าใจแนวคิดสำคัญที่แสดงถึงแก่นของปัญหาการศึกษาในระยะเวลาอันสั้น

แหล่งที่มาของกรอบแนวคิดการวิจัย

1. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยควรอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังศึกษาอยู่ ทั้งนี้ เพราะ ไม่เพียงแต่จะได้ตัวแปรต่าง ๆ เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบเท่านั้น แต่จะเข้าใจถึงแนวคิด ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างมีเนื้อหาสาระ หรือได้รับทราบถึงคำอธิบายหรือข้อสรุปต่าง ๆ ที่ได้มีการสรุปไว้

เอกสารประกอบการอบรมระเบียบวิธีวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล กฤษณกุล

แล้วจากการวิจัยที่ผ่านมา เพื่อเพิ่มความหนักแน่นในเชิงทฤษฎี ทำให้กรอบแนวคิดในการวิจัยมีแนวทางที่ชัดเจน และมีเหตุผล

2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยควรได้ทำการศึกษาทฤษฎีหรือแนวคิดที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่กำลังศึกษา แม้จะไม่ได้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกันโดยตรง แต่ก็จะทำให้มองเห็นภาพรวมของความสัมพันธ์กันของตัวแปรต่าง ๆ ได้ดีขึ้น หรืออาจทราบว่าตัวแปรบางตัวอาจไม่เกี่ยวข้องและควรตัดทิ้ง หรืออาจไม่เกี่ยวข้องแต่ก็ไม่ควรตัดทิ้ง เพราะสามารถนำมาศึกษาเพื่อยืนยันได้ว่ามีความสำคัญหรือไม่กับสิ่งที่เรากำลังศึกษาอยู่

3. กรอบแนวคิดของผู้วิจัยเองที่สังเคราะห์ขึ้นเอง

นอกจากการศึกษางานวิจัยและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว กรอบแนวคิดยังจะได้มาจากความคิด และประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัยเองอีกด้วย

หลักการเลือกและประโยชน์ของกรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยที่ดีจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับความสนใจในเรื่องที่วิจัย ตรงกับประเด็นในด้านเนื้อหาสาระของตัวแปรที่ต้องการศึกษา มีประโยชน์ในเชิงนโยบายหรือพัฒนาสังคม และมีความง่าย ไม่สลับซับซ้อนมากเกินไป กรอบแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการวิจัยควรมีประโยชน์ในการดำเนินการวิจัยขั้นต่อไป โดยเฉพาะในขั้นการออกแบบการวิจัย ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการรวบรวมข้อมูลและตีความหมายของผลการวิเคราะห์

วิธีในการเขียนการนำเสนอกรอบการวิจัย

1. การเขียนแผนภาพ แสดงตัวแปรต่าง ๆ และความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร
2. การเขียนแบบจำลองหรือสัญลักษณ์และสมการ
3. การเขียนบรรยาย โดยระบุตัวแปรที่ศึกษาและความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร
4. การเขียนแบบผสมผสาน

หลักสำคัญในการเลือกกรอบแนวคิดในการวิจัย มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ คือ

1. ความง่ายและไม่สลับซับซ้อน กรอบแนวคิดที่ควรที่จะเลือกควรเป็นกรอบที่ง่ายแก่การเข้าใจ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน หากมีทฤษฎีหลายทฤษฎีที่จะนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิด ผู้ที่ทำวิจัยควรเลือกทฤษฎีที่ง่ายที่สุดที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาได้พอๆกัน

2. ความตรงประเด็น กรอบแนวคิดที่ตรงประเด็นของการวิจัย กล่าวคือ มีความตรงประเด็นในด้านเนื้อหา ซึ่งพิจารณาได้จากเนื้อหาของตัวแปรอิสระหรือตัวแปรที่ใช้ควบคุม และระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัย ในกรณีที่มีแนวคิดหลายๆ แนวตรงกับหัวข้อเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ผู้วิจัยควรเลือกแนวคิดที่ตนเองคิดว่าตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษามากที่สุด

3. ความสอดคล้องกับความสนใจ กรอบแนวคิดที่ใช้ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวแปร หรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้ที่จะทำการวิจัย

4. ความมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติการการวิจัยนั้นควรมีกรอบแนวคิดสะท้อนถึงประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการได้จริงด้วย

วิธีการสร้างกรอบแนวคิด

การสร้างกรอบแนวคิด เป็นการสรุปโดยภาพรวมว่างานวิจัยนั้นมีแนวคิดที่สำคัญอะไรบ้าง มีการเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันอย่างไร มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ผู้วิจัยต้องนำข้อมูลจากหลายแหล่งมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัยจริง ๆ สิ่งสำคัญคือ ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาความรู้ในทฤษฎีนั้น ๆ ให้มากพอ ทำความเข้าใจทั้งความหมายแนวคิดที่สำคัญของสมมติฐานจนสามารถเชื่อมโยงในเชิงเหตุผลให้เห็นเป็นกรอบได้อย่างชัดเจน การเชื่อมโยงของแนวคิดนี้ บางที่เรียกว่า รูปแบบ หรือตัวแบบ (model)

วิธีการสร้างกรอบแนวคิด กระทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. โดยการสรุปประเด็นต่าง ๆ จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้กระจ่าง
2. กำหนดจากกรอบทฤษฎีที่มีใช้ เป็นส่วนสำคัญในการศึกษาวิจัย ในขอบเขตของเอกสารและงานวิจัยที่ได้ศึกษามาใช้เป็นกรอบการวิจัยในการวิจัยเชิงบรรยายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาตัวแปร กรอบแนวคิดมักจะเป็นในลักษณะที่ 1 คือการสรุปประเด็นข้อมูล ส่วนในการวิจัยทดลอง จะต้องมีพื้นฐานทฤษฎี หลักการของการวิจัยที่ชัดเจน การกำหนดกรอบแนวคิดมักจะเป็นลักษณะที่ 2

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นการคาดเดาล่วงหน้าว่า เมื่อการวิจัยสิ้นสุดและได้คำตอบตามวัตถุประสงค์แล้วจะนำผลการวิจัยไปใช้อย่างไร

9. บรรณานุกรม

ใช้รูปแบบ APA 7

จากการที่โครงการฯ ได้จัดให้มีการอบรม ระเบียบวิธีการวิจัย ให้กับนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิด
เข้าใจในกระบวนการวิจัยเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้มีการร่วมกิจกรรมในการเขียนเอกสารเชิงหลักการ (Concept
Paper Form) ซึ่งนักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับอาจารย์ที่ปรึกษาโดยตรง ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้
ความเข้าใจ สามารถเขียนเค้าโครงงานวิจัย 3 บท ได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นประโยชน์ทั้งกับคณาจารย์และนักศึกษา
ที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ได้เกิดการพัฒนาความรู้ ด้านการวิจัยซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้นักศึกษา
สามารถทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับงานระดับปริญญาเอกต่อไป

**คณะกรรมการจัดการความรู้
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง**

1.ศาสตราจารย์ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์	ประธานกรรมการ
2.รองศาสตราจารย์บุญมี พันธุ์ไทย	รองประธานกรรมการ
3.รองศาสตราจารย์คณิต ไช่มุกด์	กรรมการ
4.รองศาสตราจารย์สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์	กรรมการ
5.รองศาสตราจารย์วิทยา จิตนุกงศ์	กรรมการ
6.รองศาสตราจารย์ดำรงศักดิ์ จันทิพย์	กรรมการ
7.รองศาสตราจารย์ณัฐ สันตสว่าง	กรรมการ
8.ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจวรรณรี โชติช่วงนิรันดร์	กรรมการ
9.ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาเรียม นะมิ	กรรมการ
10.ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยง ชื่นสุขวิมล	กรรมการ
11.ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญชาล ทองประยูร	กรรมการ
12.นายพิษณุ เกรียงยุทธศาสตร์	กรรมการ
13.นางสาวเกสรี พงษ์สังข์	กรรมการ
14.นายสุรสิทธิ์ บุญชูนนท์	กรรมการ
15.นางจำเนียร ชุนทโสภาค	กรรมการ
16.นางสาวศิตารินทร์ ภัคธนิษฐ์ศักดิ์	กรรมการและเลขานุการ
17.นางสาววิรุบล จันทา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

PhD

Doctor of Philosophy Program in Social Science
RAMKHAMHAENG UNIVERSITY